

АЛИФБО



Китобда ҳарфларнинг алоҳида, сўз боши, сўз ўртаси ва сўз охиридаги шакллари хаттотлик намунаси асосида аниқ ва катта шаклда берилган. Шунингдек, китобнинг иллюстрацияси, расмлар билан безатилгани ўқувчининг ҳар бир ҳарфни ва расм остидаги сўзни осон ёдлашини таъминлайди. Ҳар бир ҳарф сўнггида кичик лугатнинг берилиши ўқувчи сўз бойлигини оширишга ёрдам беради.

Тузувчи:
Анвар АҲМАД:

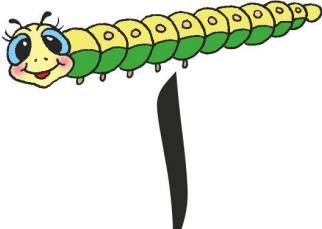
Тақризчилар:
Алибек РУСТАМОВ,
филология.фанлари доктори, академик

Рашид ЗОҲИДОВ,
филология.фанлари Номзоди, ЎЗ МУ араб тили ўқитувчиси

Маслаҳатчи:
Носирхўжа ОРИФХЎЖАЕВ,
ТДШУ араб филологияси кафедраси мудири

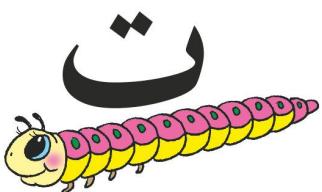
Китоб мактабгача ёшдаги ва бошлангич синф ўқувчилари билан бир қаторда тил ўрганишни истаганлар учун мактабдан ташқари қўлланма сифатида тавсия этилади. Китоб ўзбек тили алифбеси тартибида тузилган. Унинг “Алифбе” қисмида ҳарфлар иштирокида сўзларни ўқиш, ёдлаш ва содда жумлалар тузиш мақсад қилинган. Кейинги қисми бўлган “Ўқиш китоби”да эса ўқиш ва ёзишда керак бўладиган дастлабки қоидалар берилади.

Бир нечта ҳаракат қуртчалари ўрмалаб араб ҳарфларининг ичига кириб қолишиди.



Улардан бири «алиф» номли ҳарфнинг устига жойлашди ва деди:

– Менинг номим «фатха», дўстларим мени қисқагина «А» деб чақиришади. Энди мени қайси ҳарфнинг устида кўрсангиз, қисқа исмимни шу ҳарфга қўшиб ўқинг.



Иккинчиси эса «Та» номли ҳарфнинг тагига кириб олди ва деди:

– Менинг номим «касра», дўстларим мени қисқагина «И» деб чақиришади. Энди мени қайси ҳарфнинг тагида кўрсангиз, қисқа исмимни шу ҳарфга қўшиб ўқинг.



Учинчи қуртча «Ба» номли ҳарфнинг устига бир оз буралиб ўрнашди ва деди:

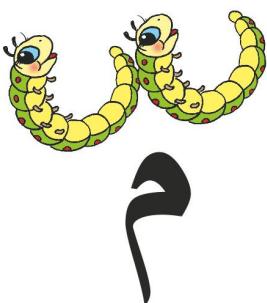
– Менинг номим «дамма», дўстларим мени қисқагина «У» деб чақиришади. Энди мени қайси ҳарфнинг устида кўрсангиз, қисқа исмимни шу ҳарфга қўшиб ўқинг.



Тўртинчи қуртча «Фа» номли ҳарфнинг устига ҳалқа бўлиб жойлашди, лекин ҳеч нарса демади.

– Сенинг исминг нима ва сени қандай чақирайлик? – сўрашди болалар.

– Менинг номим «сукун», мен сокинликни яхши кўраман, шунинг учун мени чақирманг, тагимда турган ҳарфни чақираверинг, – деди.



Ажралмас дўст икки қуртчалар эса «Мим» номли ҳарфнинг устига ёй шаклида ёнма-ён жойлашишди, ва:

– Бизнинг номимиз «ташдид». Агар бизни бирор ҳарф устида кўриб қолсангиз, ўша ҳарфни ҳар биримиз учун биттадан, яъни икки марта ўқинг, – дейишиди.

Сўз
охирида

Сўз
ўртасида

Сўз
бошида

Алоҳида
шакли

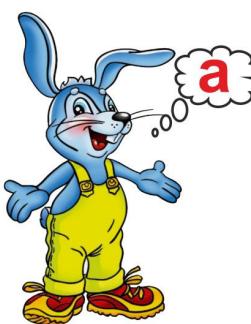


Алиф

Менинг исмим «ҳамза», – деди мана бу белги **с**. Биз «алиф» билан дўстмиз, агар бизни бирга кўрсангиз, мен ушлаб турган ҳаракатни ўқийверинг.



A



И



Ү



И



Сўз
охирида

Сўз
ўртасида

Сўз
бошида

Алоҳида
шакли

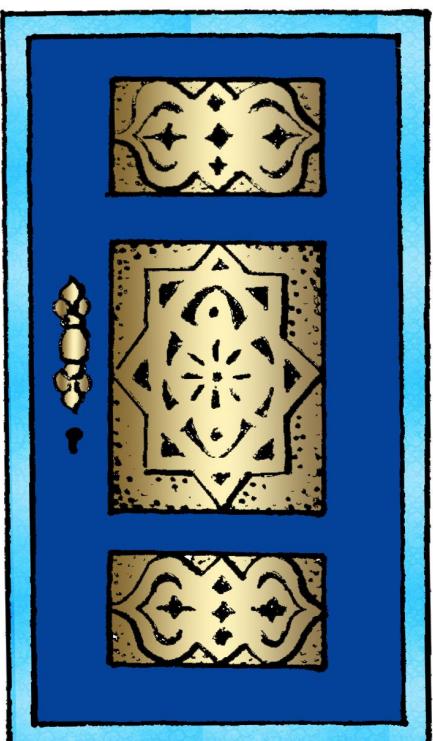
ب

ڦ

ٻ

ب

ب
Ba
B



بَاب

* Алифдан олдинги ҳарфнинг ҳаракати фатҳа бўлса, “а” товуши чўзиб ўқилади.

بَا با

بَا با

أَبْ



Ота – أَبْ

Ота – بَا با

Эшик – بَاب



ب

ڦ

ٻ

ب

بَا با

أَبْ

Сўз
охирда

ن

Сўз
ўртасида

ن

Сўз
бошида

ذ

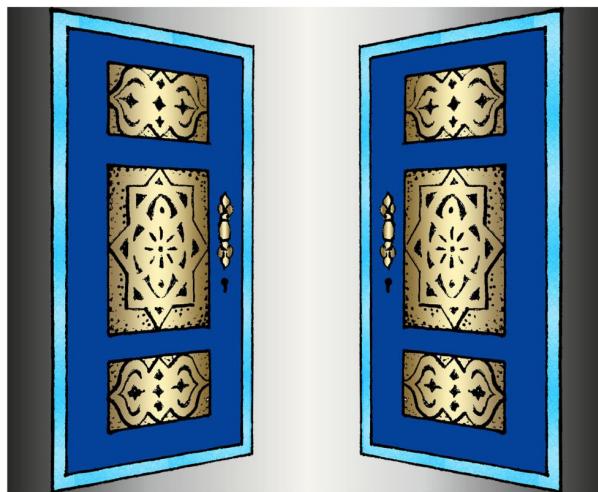
Алоҳида
шакли

ن

ن

Нун

N



بَابَان

إِبْنٌ

أَنَا

Луғат



Икки эшик - بَابَان -

Мен - أَنَا

Кўйл - إِبْنٌ

ن

ن

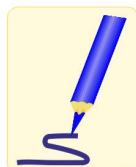
ذ

ن

بَابَان

إِبْنٌ

أَنَا



Сүз
охира

Сүз
үртасида

Сүз
бошида

Алоҳида
шакли

ت

ة

ت

ت

Ta

T



بُنْت



بَنَات



أُنْتَ

Луғат

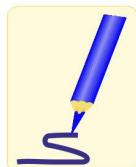


Сен
(үғил бола) - أُنْتَ

Сен
(қиз бола) - أُنْتَ

بُنْت -

بَنَات -



ت

ة

ت

ت

أُنْتَ

أُنْتَ

بُنْت

بَنَات

Сўз
охирода

ث

Сўз
ўртасида

ڦ

Сўз
бошида

ڢ

Алоҳида
шакли

ٿ

ٿ

Ca C



أَثَاث

Луғат

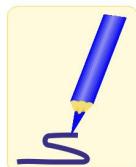


Исбот - أَثْبَات

Собит - ثَابِت

Мебель - أَثَاث

Мебел-
лар - أَثَاثَات



ث

ڦ

ڢ

ٿ

أَثَاث

أَثَاثَات

أَثْبَات

أَثَاث

Сўз охирида	Сўз ўртасида	Сўз бошида	Алоҳида шакли
и	ڦ	ڏ	ي

ي ڦ ڏ ي ڻ



ٿياب

بٰيت

* **ي** څاکاتسиз بۇلیب، ىندان اولنگي څارف کاسراлик بۇلسا،
“ي” تовushi چۈزىب ۈکىلادى. **تىن** – انجir

Луғат



تىن

أَيْنَ

كىيىملار

уй

كىيىملار

Эй...

بٰيت

ٿياب

يَا



ي

ڦ

ڏ

ي

أَيْنَ

تىن

ٿياب

بٰيت

Сүз
охира

Сүз
үртасида

Сүз
бошида

Алоҳида
шакли

ل

ل

ل

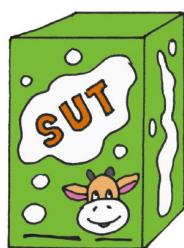
ل

ل

Лам ل



لَبَان



لَبَن



بُلْبُل



Лам ҳарфига алифнинг уланиши

ل ل ل

Луғат



Йўқ –

لَا

Менда
бор –

لِي

Бизда
бор –

لَنَا

Сут –

لَبَن

Сут
сотувчи –

لَبَان

Булбул –



ل

ل

ل

ل

لَبَان

لِي

بُلْبُل

لَبَن

لَبَن

Сүз
охира

Сүз
үртасида

Сүз
бошида

Алоҳида
шакли

ك

ك

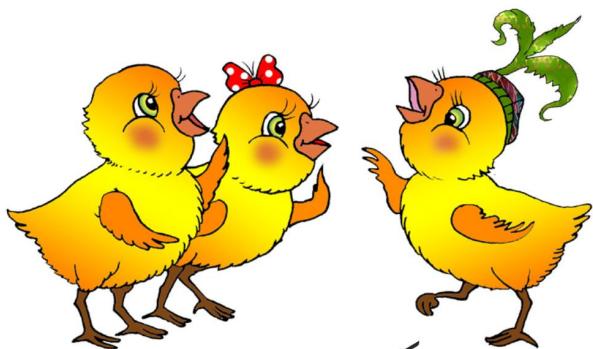
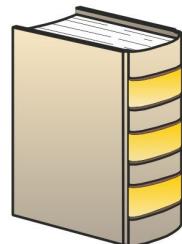
ك

Kaф K

كتُب



كتَاب



كتَاكِيت



كلْب

Луғат



Жўжалар – کَتَاكِيت Китоб – کَتاب

Сенда бор –

لَك

Китоблар – کُتُب

Ёзди –

کَتَب

Ит –

كلْب



ك

ك

ك

ك

كتَاب کُتُب كلْب کَتَاكِيت

Сүз
охира

Сүз
үртаси

Сүз
боши

Алоҳида
шакли

م

م

م

م

Мим

م

M



مَلِك

أَنْتُمْ

Луғат



Сизлар
(үғил болалар) – أَنْتُمْ

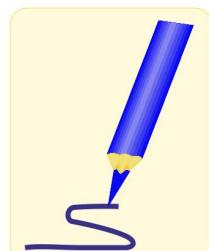
Ким – مَنْ

Еди – أَكَلَ

مَكْتَب – إِذْعَفْ

Млк – مَلِك

Чумоли – نَمْلَة



م

م

م

م

مَكْتَب مَلِك نَمْلَة أَنْتُمْ مَنْ أَكَلَ

Сүз
охира

Сүз
үртасида

Сүз
бошида

Алоҳида
шакли

ه

ە

ھ

ە

خا



خ



ھُمَا

ھُم



ھُنْ



ھلَال

Луғат



Янги ой - ھلَال

У иккиси - ھُمَا

Бу ерда - ھُنَا

...-ми
(сўраш) - ھَلْ

Улар
(ўғил болалар) - ھُم

Улар
(қиз болалар) - ھُنْ

у
(қиз бола) - ھِي



ھلَال ھُمَا ھُنْ ھَلْ ھ

ھُنَا كَتَاب

ھُنَّ بَنَات

ھِيَ بِنْتٌ

Сўз
охира

Сўз
ўртасида

Сўз
бошида

Алоҳида
шакли

ح

خ

ح

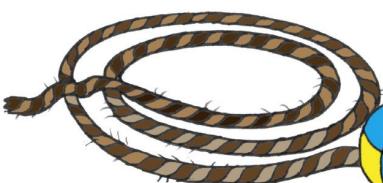
ح

Ҳа

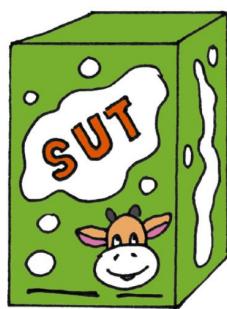
Ҳ



مِلْحٌ



حَبْلٌ



حَلِيبٌ

Луғат



Туз -

مِلْحٌ

Сут -

حَلِيبٌ

Гўшт -

لَحْمٌ

Биз -

نَحْنُ

Туз -

مِلْحٌ

Арқон -

حَبْلٌ



ح ح خ ح مِلْحٌ نَحْنُ حَلِيبٌ حَبْلٌ

لي حَبْلٌ

أَنَا حَكِيمٌ

مَنْ أَنْتَ؟

Сүз
охира

Сүз
үртасида

Сүз
бошида

Алоҳида
шакли

ج

ج

ج

ج

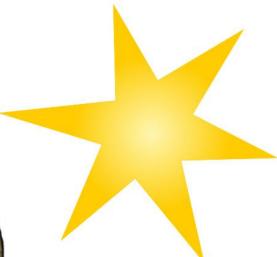
ج

Жим

Ж



جَمَلٌ



نَجْمٌ



ثَلْجٌ



جَبَلٌ

Луғат



Қор - ثَلْجٌ

Чиройли - جَمِيلٌ

Каклик - حَجَلٌ

Тоғ - جَبَلٌ

Юлдуз - نَجْمٌ

Туя - جَمَلٌ

Ха, шундай - أَجَلٌ

ج ج ج ج ج ج ج ج

هَلْ لَكَ جَمَلٌ يَا جَمَالٌ ؟ أَجَلْ لَيِّ جَمَلٌ



Сўз
охирда

Сўз
ўртасида

Сўз
бошида

Алоҳида
шакли

خ

خ

خ

خ

Xa X



خَال

أُخْتٌ

أَخٌ

مُنْخَل

Луғат



Ака, ука –

أَخٌ

Toға –

خَال

Сингил, опа – أُخْتٌ Элак – مُنْخَل



خ خ خ خ خَال مُنْخَل أَخ أُخْتٌ

هَلْ لَكَ أَخ يَا بُنْتَ ؟ لَا ، لِي أُخْتٌ

Сүз
охира

Сүз
үртасида

Сүз
бошида

Алоҳида
шакли

و

و

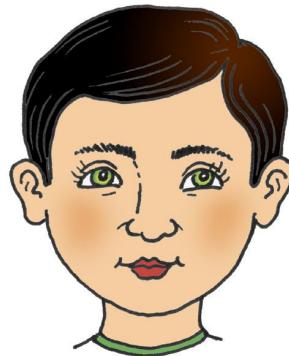
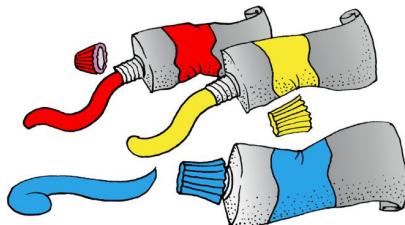
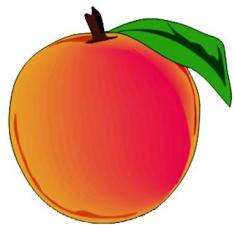
و

و

و

Вав

B



خَوْخ

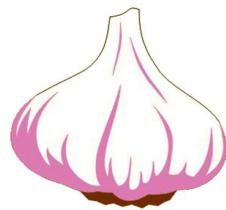
لُون

وَجْه

﴿ و ﴾ ҳаракатсиз бўлиб, ундан олдинги ҳарф даммалик бўлса, “у” товуши чўзиб ўқилади.

Тут – ٿوت

ثُوم



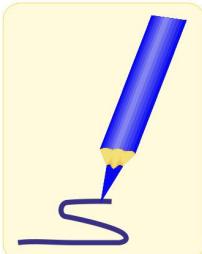
Луғат



Шафтоли – خَوْخ Юз, афт – وَجْه

Саримсоқ – ثُوم رانг, бүёқ – لُون

у (үғил бола) – هُوَ



و و وَجْه لُون خَوْخ ثُوم

وَجْه جَمِيل مَنْ هُوَ؟ هُوَ أَخِي

Сўз
охирида

Сўз
ўртасида

Сўз
бошида

Алоҳида
шакли

د

د

د

د

Дал д

د



دُبّ



مَهْد

دَلْو

جَدّ

Луғат



Бешик - مَهْد

Айик - دُبّ

Янги - جَدِيد

Челак - دَلْو

Хўроз - دِيك

Бува - جَدّ



دُبّ دَلْو جَدّ مَهْد

لَنا دَلْو جَدِيد مَهْد

Сўз
охирида

Сўз
ўртасида

Сўз
бошида

Алоҳида
шакли

ذ

ذ

ذ

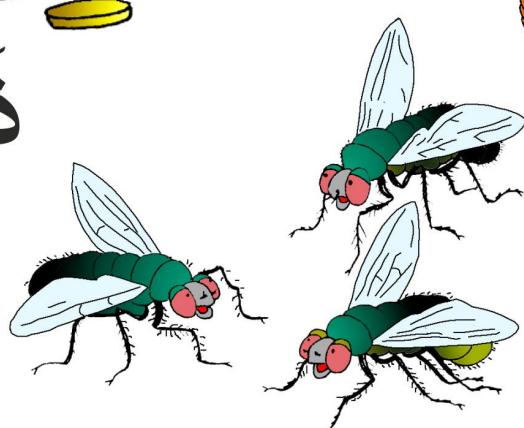
ذ

Зал 3

ذ



ذَهَبٌ



ذِيْلٌ

ذُبَابٌ

Луғат



Ширин - لذیذ

Дум - ذیل

Бу - هَذَا

Пашшалар - ذُبَابٌ

Бу нима? - مَا هَذَا ذَهَبٌ - Олтин



ذ ذ ذیل ذباب ذهب لذیذ هذا

ما هذا؟ هذا خوخ لذیذ

Сўз
охирида

Сўз
ўртасида

Сўз
бошида

Алоҳида
шакли

ر

ر

ر

ر

Ro R



رُمَان



أَرْنَب



رَكَاب

Луғат



Чавандоз – رَكَاب

Қизил –

Катта –

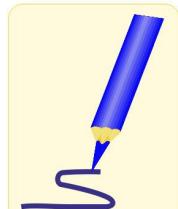
أَحْمَر

كَبِير

Анор – رُمَان

Мушук – هِر

Қуён – أَرْنَب



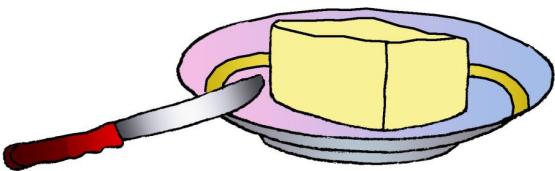
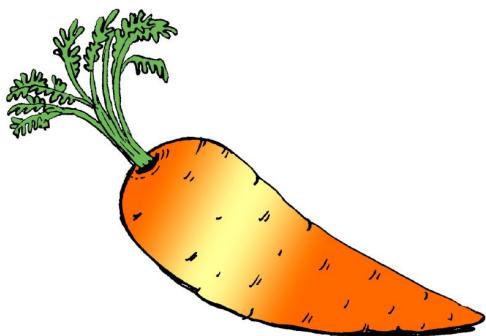
ر رُمَان هِر أَرْنَب رَكَاب أَحْمَر

أَخِي رَكَاب رُمَان أَحْمَر هَذَا هِر

Сўз
охирида Сўз
ўртасида Сўз
бошида Алоҳида
шакли

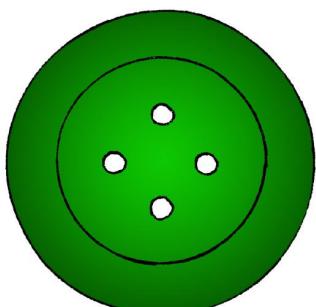
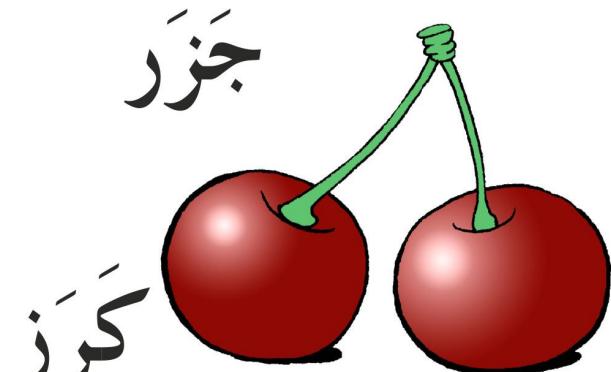
ز ز ز ز

ز
За 3



زُبْد

جَرَر



زِرّ

Луғат



Гилос – كَرَز

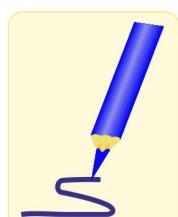
Банан – مَوْز

Тарози – مِيزَان

Сариёғ – زُبْد

Тугма – زِرّ

Сабзи – جَرَر



ز ز ز ب د جَرَر كَرَز مَوْز مِيزَان
مَوْز لَذِيد كَرَز أَحْمَر هَذَا زُبْد

Сўз
охирида Сўз
ўртасида Сўз
бошида Алоҳида
шакли

س

س

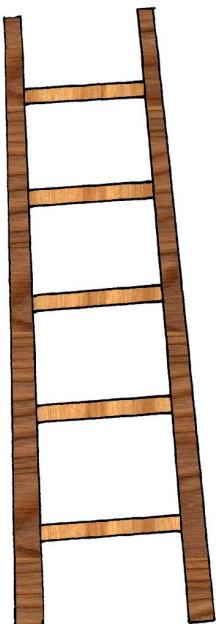
س

س

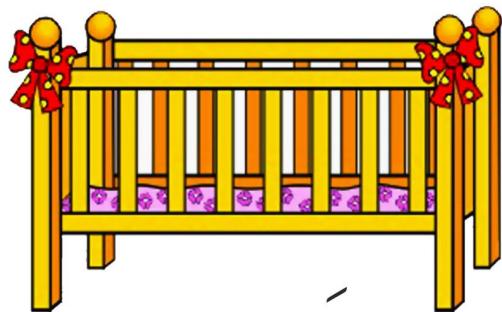
س
Син C



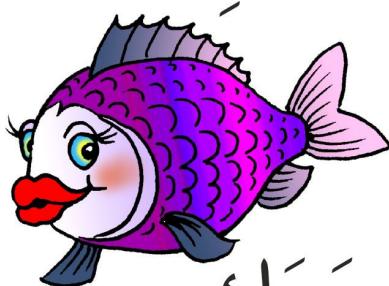
جَرَس



سُلْم



سَرِير



سَمَك

Луғат



جَرَس – Құнғироқ

اسْمِي – Исмим

أُسْتَاذ – Устоз

سَرِير – Каравот

سَمَك – Балиқ

سُلْم – Нарвон



س س س س جَرَس سَمَك سَرِير سُلْم اسْمِي سَلِيم سَرِير هُنَا

Сўз
охирида Сўз
ўртасида Сўз
бошида Алоҳида
шакли

ش

ش

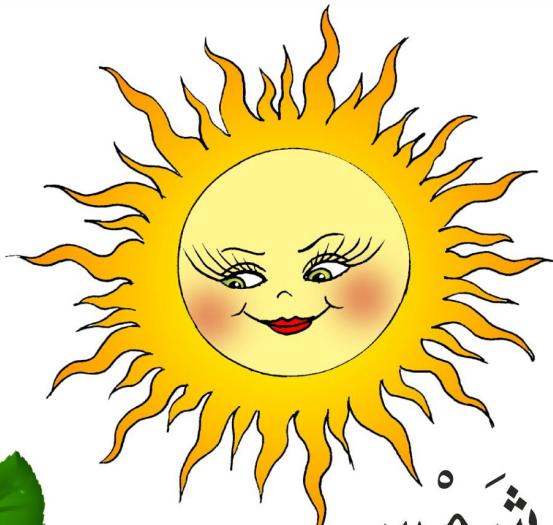
ش

ش

ش
Шин



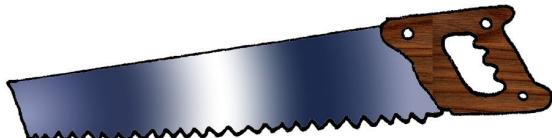
شُبَّاك



شَمْس



مشْمِش



منْشار

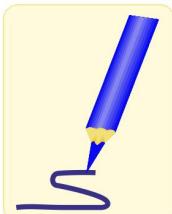
Луғат



Қуёш – شَمْس Дереза – شُبَّاك

Ичди – شَرَبَ Appa – منْشار

Машхур – مشْهُور – ӯрик



ش ش ش ش ش منْشار شَرَب
منْ أَنْتَ يَا أَخ ؟ آنَا أَسْتَاذ

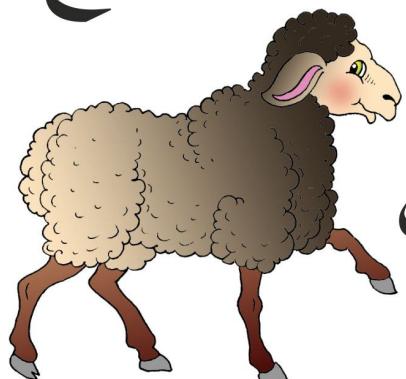
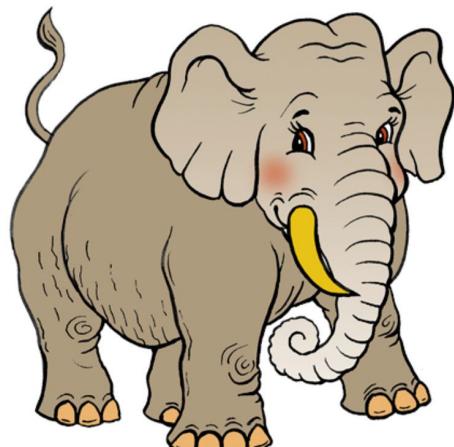
Сўз
охирида Сўз
ўртасида Сўз
бошида Алоҳида
шакли

ف ف ف ف

ف ف ف ف

Фа Ф

تُفّاح



خَرُوف



فِيل

مَفْتَاح

Луғат



Олма - تُفّاح

Фил - فِيل

Дафтар - دَفْتَر

Калит - مَفْتَاح

Тушунди - فَهِمَ

Қўй - خَرُوف



ك ف ف ف فيل مفتاح خروف

أين دفتر ؟ فهم سليم درس

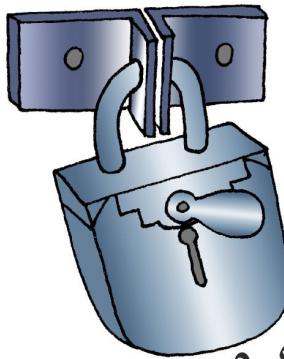
Сўз
охирида Сўз
ўртасида Сўз
бошида Алоҳида
шакли

ق ق ق ق

ق
Қоғ Қ



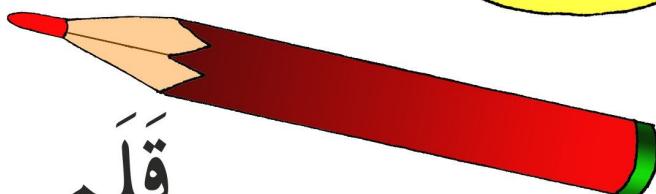
قرْد



قُفل



قَمَر



قَلْمَن

Луғат



Маймун - قَرْد

Чойнак - اَبْرِيق

Лайлак - لَقْلَق

Ой -

Қулф -

Қалам -

Бозор - سُوق

قَمَر

قُفل

قَلْمَن



ق ق ق ق قَمَر قُفل اَبْرِيق لَقْلَق

اَبْرِيق جَدِيد وَ جَمِيل

قَلْمَنِي اَحْمَر

Сўз
охирида

Сўз
ўртасида

Сўз
бошида

Алоҳида
шакли

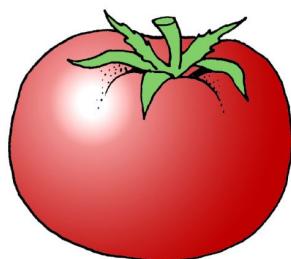
ط

ط

ط

ط

ط
To T



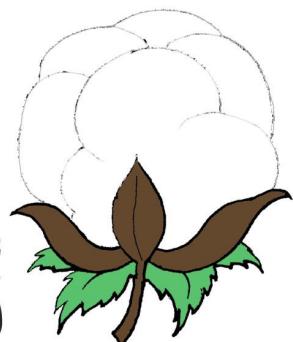
طَمَاطِمْ



طَبْل



قطَار



قطْن

Луғат



Помидор - طَمَاطِمْ

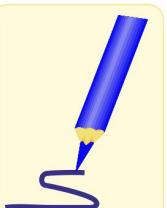
Шифокор - طَبِيب

Тарвуз - بِطِيخ

Ноғора - طَبْل

Пахта - قُطْن

Поезд - قِطَار



ط ط ط ط ط ط ط ط

هَذَا طَبْل أَبِي طَبِيب قِطَار كَبِير

Сўз
охирида

Сўз
ўртасида

Сўз
бошида

Алоҳида
шакли

ظ

ظ

ظ

ظ

ظ

30 3



ظلّ



ظرف

ظفر



Тоза - نظيف

Конверт - ظرف

Қаради - نظر

Тирноқ - ظفیر

Ходим - موظف

Соя - ظلّ



ظ ظ ظ ظ ظ ظ ظ مُوظف

أَبِي مُوظف

مَنْ هُوَ؟ هُوَ أَبِي

Сўз
охирида

Сўз
ўртасида

Сўз
бошида

Алоҳида
шакли

ص ص ص

ص
Сод С



مَصْبَاح



صُنْدُوق

صَدِيقَانِ صَابُونِ

Луғат



Совун - صَابُونِ

Пиёз - بَصَل

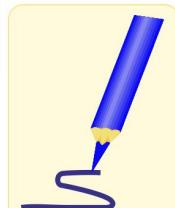
Айўир - حِصَانِ

Чироқ -

Икки дўст - صَدِيقَانِ

Сандик - صُنْدُوق

مَصْبَاح



ص ص ص مَصْبَاح بَصَل صَابُونِ

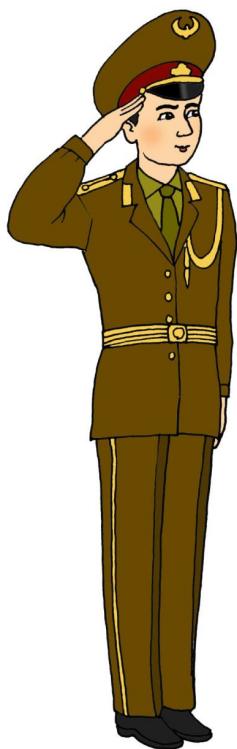
مَصْبَاح جَمِيل

صُنْدُوق هُنَا

Сўз
охирида Сўз
ўртасида Сўз
бошида Алоҳида
шакли

ض ض ض

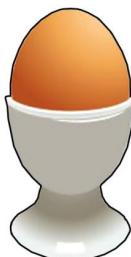
ض
Зод دز



ضابط



خُضار



أَرْض



Луғат



Офицер - ضابط

Сабзавот - خُضار

Оқ - أَبْيَضُ

أَرْض - Er -

Яшил - أَخْضَرُ

بَيْض - تухум -

ض ض ض ض ضابط خُضار بَيْض

ما هَذَا ؟ هَذَا أَرْض أَرْض كَبِير



Сўз
охирида

Сўз
ўртасида

Сўз
бошида

Алоҳида
шакли

ع

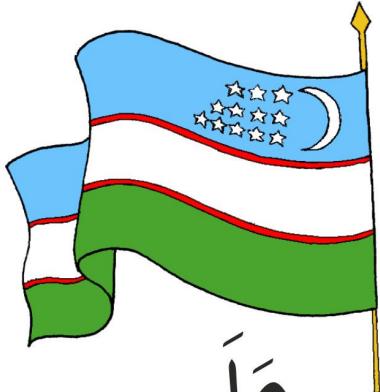
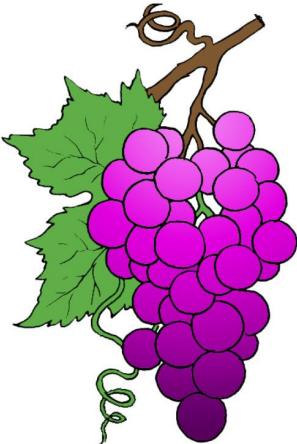
ء

ء

ع

ع

ъайн ъа



ثَعْلَب

عَنْبَ



ضَفْدَع

Луғат



Қурбақа - ضَفْدَع

ўқитувчи - مُعَلِّم

Ишчи - عَامِل

Байроқ - عَلَم

Узум - عَنْبَ

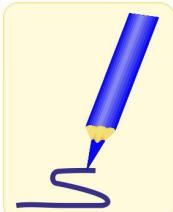
Тулки - ثَعْلَب

عَلَم ضَفْدَع ثَعْلَب

عَنْبَ عَءَءَ عَءَءَ

هَذَا عَنْبَ لَذِيد

هَذَا عَنْبَ



Сўз
охирида Сўз
ўртасида Сўз
бошида Алоҳида
шакли

خ

خ

غ

غ

غ

Файн F



غَرَال



شَعَار



بَغْيَان



غُرَاب

Луғат



Тўти – بَغْيَان

Кўчат – غَرْس

Экмоқ – غَرَسَ

Қарға – غُرَاب

Шуар – شَعَار

Кийик – غَرَال



غ غ خ خ غ ر ا ب غ ر ا ل ب غ ي ئ ان

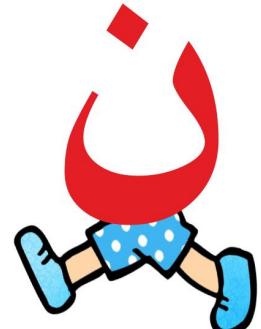
ا خ ي غ ر س غ ر س ب غ ي ئ ان ج م ي ل

«Дамма», «Фатҳа» ва «Касра» ҳаракатлари болаларга дейишиди:

– Биласизми болалар, биз мана шу ҳарфлар ичидаги «Нун» ҳарфи билан қалин дўстмиз. У билан тез-тез учрашиб турамиз. «Нун» бизнинг олдимизга келгандা шаклини бизникига ўхшатиб олади.



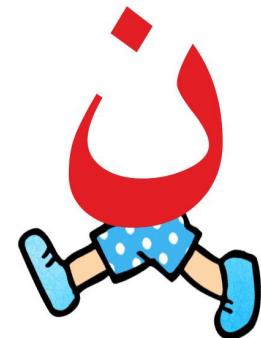
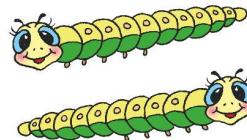
– Мана шундай икки даммани кўрсангиз, «ун», – деб ўқинг.



Китоб – **كتاب**



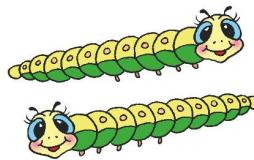
– Мана шундай икки фатҳани кўрсангиз, «ан», – деб ўқинг.



Китобни – **كتاباً**



– Мана шундай икки касрани кўрсангиз, «ин», – деб ўқинг.



Китобнинг – **كتاب**

ت



ب



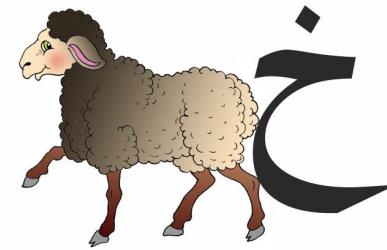
ح



ج



ث

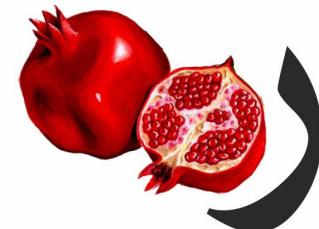
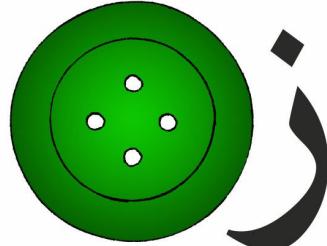


خ

س



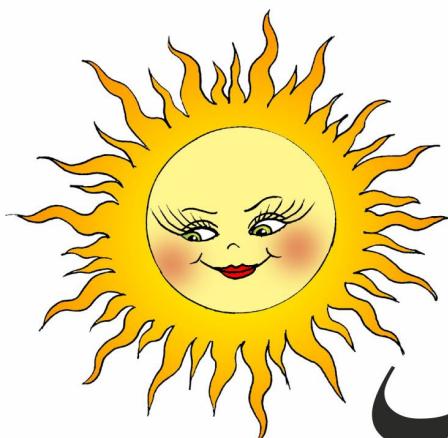
ز



ر

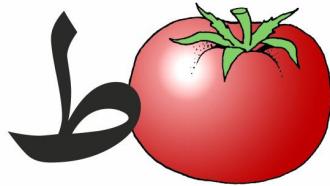


ص

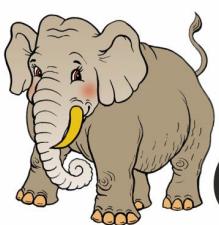


ش

ظ



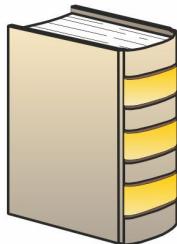
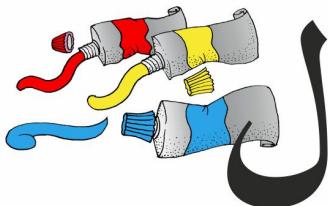
ض



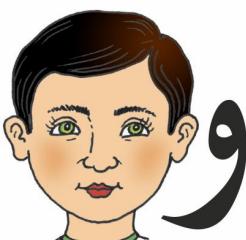
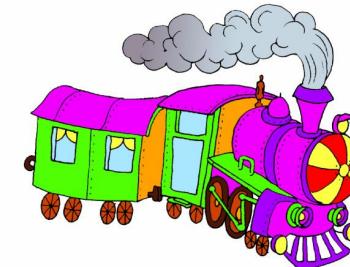
ف



ق



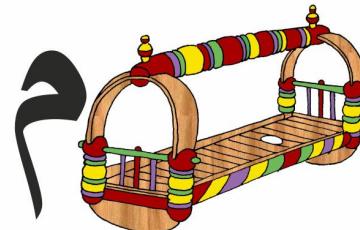
ك



و



ن



م



ي



ه

АЛИФБЕ

араб тилида

Тузувчи: Анвар АҲМАД

Муҳаррир: Адиба ҲАМРО ҚИЗИ
Техник муҳаррир: Акбар РАҲМАТОВ
Мусахҳиҳа: Салима БАДАЛБОЕВА
Рассом: Бахтиёр МУҲАМЕДОВ

“Yurist-media markazi” нашриёти,
Тошкент шаҳри, Навоий қўчаси, 30 уй.
тел.: 717-76-88

Босишига рухсат этилди: 2010 йил.
Бичими: Адади:
Босма табоғи: 4,0 Шартли босма табоғи :
Буюртма №
Баҳоси келишилган нарҳда

« » босмахонасида чоп этилди
Тошкент шаҳри, қўчаси, уй.



ISBN-978-9943-337-85-5



9 789943 337855

ALIFBO



Тошкент - 2010